

ОСОБЛИВОСТІ СТАНДАРТИЗАЦІЇ В ПРАКТИЦІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Іпатов Е.Ф.

кандидат філософських наук, доцент кафедри політології, соціології і соціальної роботи ФСП НТУУ «КПІ»

Павловський В.В.

кандидат філософських наук, доцент кафедри політології, соціології і соціальної роботи ФСП НТУУ «КПІ»

В статті аналізуються процеси стандартизації в соціальній роботі як механізму акумулювання колективного досвіду людей шляхом розробки та застосування стандартів. В соціальній роботі накопичена інформація концептуалізується в систему загальноприйнятих зразків (стереотипів), доповнюючись певними правилами їх оперування та використання. Існування стандартів в динамічній системі соціальної роботи забезпечує її мультистійкість і спадкоємність, що однак не заперечує, а, навпаки, логічно припускає різноманітність варіацій її характеристик.

В статті аналізуються процеси стандартизації та застосування стандартів в соціальній роботі. Комплекс стандартів в соціальній діяльності являється цілісною багатоуровневою системою, котра характеризується визначеними правилами і інноваціями в практичній роботі. На визначених етапах розвитку суспільства виникає необхідність в удосконаленні стандартів в соціальній роботі, що детермінує трансформацію її форм і змісту.

Ключові слова: соціальна робота, стандартизація, стандарти, вітчизняний та міжнародний досвід стандартизації.

Актуальність теми дослідження полягає у вивченні соціальних проблем стандартизації, застосування системи стандартів у практичній соціальній роботі. Соціальній роботі, як особливому виду діяльності людей, притаманна специфічна, лише їй властива, система ідеалів, цінностей, принципів і норм професійної поведінки фахівців, клієнтів, керівників, що складається в процесі її функціонування та розвитку. Ця система впроваджується та функціонує в особливому соціокультурному просторі, який отримав назву нормативна система стандартів та професійна кодексова культура.

Мета дослідження полягає у аналізі практичної соціальної роботи з точки зору динаміки, причин та наслідків змін в засвоєнні світового і українського досвіду стандартизації в цій діяльності. Проблема фокусується на питанні пошуку об'єктивної основи для прийняття і застосування стандартів в соціальній роботі, що створюють її стійкий теоретичний і прикладний фундамент. Введення у науковий обіг та практичну соціальну роботу комплексу державних стандартів, що містять такі позиції, як нормативність, регламентованість, цілепокладання, ментальність, колективність, відповідальність, ефективність дозволяє з'ясувати основні детермінанти стійкості характеристик соціальної роботи.

Природно, що об'єктивні зміни в українському соціумі знайшли відображення в стандартизації практичної діяльності в усіх сферах суспільства (соціальній, економічній, політичній, духовній). Досвід практичної роботи фахівців знайшов своє відображення у використанні міжнародних стандартів з соціальної роботи та складанні і застосуванні вітчизняних стандартів з соціальної роботи. Великий обсяг державних рекомендацій, правил, інструкцій та інших документів в різних країнах та в нашій країні, їх застосування, підтверджує той факт, що з їх допомогою поступово вивчаються та вирішуються соціальні проблеми людей, регулюються відносини між ними.

Отже, діючий комплекс стандартизації в соціальній діяльності в кожній країні є цілісною багаторівневою системою, що характеризується іманентним змістом і формою, які відображені в нормативних документах. З врахуванням змін в суспільстві і постійних інновацій в професійній діяльності удосконалюються технології та процедури цієї роботи. В нормативних документах та в діючому державному механізмі закладені правові принципи, методи, процедури надання компетентної соціальної допомоги людям в їх повсякденному житті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. В соціології немає єдиної точки зору в інтерпретації комплексу стандартизації та стандартів, а також відсутні чітко сформульовані позиції щодо критеріїв їх вибору. Це обумовлено, по-перше, об'єктивним чинником: непросто виокремити в сфері соціальної роботи специфічний, внутрішній єдиний, обумовлений низкою постійних показників комплекс явищ; по-друге, суб'єктивним фактором – неминучим

зіткненням різних точок зору і наукових підходів до цих критеріїв. Мова йде про цілісну багаторівневу систему незмінних взаємозв'язаних параметрів соціальної роботи, що складають відповідну ієрархію методів, засобів і алгоритмів дій суб'єктів та об'єктів і їх загальна оцінка проблем за ступенем значущості для людини.

Підкреслимо, що в фокусі дослідження знаходиться соціальна робота, яка сформувалась в результаті взаємодії побутових форм людської активності і соціальної практики і ввібрала у себе конструктивні елементи усіх сторін його життєдіяльності. Вона є продуктом колективної життєдіяльності людей, поєднаних спільними екзистенціальними орієнтаціями, соціальними проблемами і досвідом спільної життєдіяльності. Тому у подальшому аналізі соціальної роботи будемо визначати на основі критеріїв стандартизованості дій членів суспільства з точки зору підтримки рівня соціальної консолідації у суспільстві.

Дослідження проблематики стандартизації соціальної роботи постійно обговорюється в наукових збірниках, матеріалах конференцій, на сторінках відомих наукових видань, у спеціалізованих журналах. Тематика цих матеріалів різноманітна: аналізуються проблеми нормативно-правового забезпечення соціальної роботи \Синчук С.М., Бурак В.Я.\ , управлінські аспекти соціальної роботи \Гриненко А.М., Скуратівський Е.А., Палій О.М.\, організація соціальної роботи \Лазоренко П.Б., Пінчук М.І.\

Досліджуються також практичні аспекти соціальної роботи: етичні кодекси соціальної роботи (О.І. Холостова, А.Л. Чумак), етичні цінності та принципи в соціальної роботи (В.Л. Кулініченко, А.Й. Капська), соціальні технології в сучасному світі (В.М. Іванов, В.М. Шахрай), зарубіжний досвід гуманізації соціального середовища та виховання (Д.І. Пашенко, М.І. Красовицький). Названі автори вбачають в стандартизації позитивні можливості для вдосконалення професійної діяльності соціальних працівників, в формуванні державних норм і правил та етичних цінностей та принципів кодексової культури в соціальної роботі. Дослідники акцентують увагу на необхідності подальших наукових розробок в галузі вивчення механізмів, процедур, методів стандартизації в соціальній роботі.. Тому актуальною проблемою стає дослідження нормативно-правової бази стандартизації на основі оцінки критеріїв доцільності нормативного регулювання дій людей з точки зору ефективності соціальної допомоги і підтримки рівня соціальної консолідації членів суспільства.

У цьому ракурсі цікаво звернутись до концепції Шахрай В.М. відносно єдності об'єктивних умов і суб'єктивного фактору в практиці соціальної роботи. Автор наголошується значимість таких важливих пріоритетних положень: використання новітніх матеріально-технічних засобів та значних фінансових ресурсів державних та недержавних установ та організацій для підвищення якості соціальних технологій та для надання допомоги населенню, а також використання морально-політичного потенціалу самого населення, його морально-політичної свідомості, активності, наполегливості та ініціативи. Автор наголошує думку про універсальність застосування різних видів обґрунтованих та апробованих соціальних технологій для вирішення соціальних проблем українського суспільства [4, 17-18].

Виклад основного матеріалу. Дослідження соціальної роботи так чи інакше пов'язано з проблемою нормативного регулювання цієї сфери, стандартизації та застосуванням стандартів. Відзначимо, що семантика цього терміну залежить, перш за все, від сфери пізнання та використання. В словниках вказано, що стандарт (норма) є документ, який є результатом стандартизації: встановлює постійні основи діяльності або характерні риси виробів, процесів та послуг для загального і постійного користування. З позиції соціальної роботи стандарти тлумачаться як соціальна і культурна спадщина, що передається від покоління до покоління і відтворюється у певних суспільствах, їх соціальних групах у встановлених нормах та документах протягом тривалого часу [3, 236].

Соціальна сфера життєдіяльності включає в себе реалізацію різноманітних потреб і інтересів спільностей, груп, індивідів, регулювання відносин між ними в процесі праці, охорони здоров'я, соціального захисту, організації дозвілля тощо. Соціальна робота в цих сферах – це професійна діяльність суб'єктів, яка спрямована на підвищення якості життя людей, для якої притаманна специфічна, лише їй властива система ідеалів, цінностей, принципів і норм поведінки фахівців, керівників, що складається в процесі її становлення та розвитку.

Слід відзначити, що соціальна робота – явище багаторівневе і багатофункціональне, вона містить у собі різні способи стандартизації норм, уявлень і прагматичних дій людей. Практика свідчить що стандарти мають форму кодексів, тобто нормативних документів, які містять систематизовані норми якої-небудь галузі знань. Наприклад, професійні (етичні) кодекси в бізнесі, в соціальній роботі, освіті є діючими соціально-імперативними програмами діяльності фахівців на міжнародному та державному рівнях. Тому розуміння й дотримання всіх цих духовних досягнень як загальнолюдських цінностей слід вважати частиною стандартів, кодексів та правил професійної діяльності.

Отже, нормативний комплекс в сфері соціальної роботи в кожному суспільстві складається як цілісна багаторівнева система структур принципів, норм правил і механізмів, які діють у певному правовому полі країни. Законодавчу, нормативно-правову базу соціальної роботи в Україні складають правові документи, які розроблені та затверджені міжнародними організаціями та державними органами згідно наданих їм повноважень. Суб'єкти законодавчої та нормотворчої діяльності здійснюють владні функції по формуванні конституційної, законодавчої та нормативної бази діяльності органів влади по організації соціальної роботи з населенням країни, різними соціальними верствами та групами.

В залежності від наданих їм владних повноважень державні структури, їх органи та посадові особи розробляють та затверджують правові документи, які регулюють соціальні відносини в країні. Нормативно-правова база соціальної роботи в Україні включає в себе цілісну багаторівневу систему нормативних документів, які поділяються на такі групи:

- документи міжнародного співтовариства: декларації, правила, рекомендації, пакти, конвенції, протоколи, які мають рекомендований або обов'язковий характер при їх ратифікації в країні;

- документи центральних державних органів влади: Конституція, закони, кодекси, постанови, накази, інструкції ;

- документи регіональних та місцевих органів влади: постанови, розпорядження, рекомендації;

- документи органів самоврядування в районах, громадах, мікрорайонах, населених пунктах: розпорядження, листи, звернення, рекомендації;

- документи організацій, установ, закладів: накази, розпорядження, інструкції, положення.

Важливе значення цих державних документів полягає у практичному здійсненні державної політики в сфері соціального захисту різних верств населення, організації конкретної допомоги і соціальної підтримки громадян законодавчими та виконавчими органами влади в центрі і на місцях та розподіл повноважень між ними відповідно до їх компетенції. Основні завдання, які вони виконують, мають відповідний рівень стандартизації адміністративно-управлінських функцій, прийняття та реалізації владних рішень в галузі соціальної політики держави. Наприклад, владні повноваження центральних виконавчих органів пов'язані з удосконаленням законодавства в конкретній сфері, організації і координації роботи підпорядкованих їм структур, розробкою комплексних державних програм, виділення бюджетних ресурсів, прийняття та здійснення управлінських рішень для вирішення конкретних проблем здійснення контролю за результатами роботи. Повноваження регіональних та місцевих органів влади пов'язані з розробкою та затвердженням і виконанням місцевих бюджетів, їх фінансуванням, організацією роботи органів захисту та соціального допомоги населенню регіону.

В галузі соціальної роботи велика увага приділяється організаційно-управлінському аспекту цієї системи - моделям управління структурами галузі, поскільки від їх діяльності залежить функціональність організації соціальної допомоги, проблеми та перспективи її розвитку, ефективність вирішення соціальних проблем в цілому.

Діюча централізована та інституалізована державна система управління соціальною сферою, і в першу чергу, соціальною допомогою в Україні набуває досить складного розгалуженого, багаторівневого вигляду. На сьогоднішній день ця державна система очолюється центральними органами влади (в межах виконавчої гілки - Кабінетом міністрів), якому підпорядковується ряд міністерств та відомств. Основні види соціальної допомоги реалізуються в межах наступних управлінських вертикалей: Міністерство охорони здоров'я, Міністерство освіти, науки, молоді та спорту, тощо. Важливо зазначити, що найбільш масштабну організаційно-управлінську діяльність на сьогоднішній день в Україні здійснює Міністерство праці та соціальної політики, яке реалізує державну програму розвитку всієї галузі. Міністерство здійснює завдання щодо вдосконалення законодавства у цій сфері, здійснює владні соціальні та правові функції, координує діяльність підпорядкованих їм органів влади, органів місцевого самоврядування, контролює їх діяльність тощо.

Така централізована та бюрократизована державна система не відповідає вимогам сьогодення та сучасним європейським тенденціям в соціальній галузі. В цих країнах набувають поширення процеси децентралізації та деінституалізації та перерозподіл функцій між державними та недержавними структурами. Такі зміни відбуваються майже у всіх країнах Європи. Позитивними результатами відповідних владних дій є раціональний підхід до витрати коштів через цільові направлення, адресну матеріальну допомогу, розширення альтернативних форм соціальної допомоги з розбудовою волонтерського сектору, поширення корпоративістської ідеї серед населення про соціальну допомогу, формування активної позиції населення щодо розвитку місцевих соціальних ініціатив.

Проявом негативних тенденцій в цій сфері у різних країнах є невдоволеність своїм станом у представників незахищених верств населення, побоювання їх залишитись поза увагою соціальних служб, без соціальної допомоги взагалі. Тому переважає позиція зацікавлених сторін щодо поміркованого переходу до нових організаційно-управлінських форм та моделей соціальної роботи в цих країнах, та в нашій країні.

Суб'єктами соціальних служб в Україні виступають державні структури, неурядові організації, міжнародні організації. Відповідальність за виконання покладено переважно на такі державні структури як Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Міністерство освіти, науки, молоді та спорту, МОЗ, Мінпраці, Мін'юсту, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київську та Севастопольську міські державні адміністрації, місцеві органи самоврядування.

Основними напрямками діяльності названих та інших структур є:

- удосконалення законодавства України стосовно соціальної допомоги населенню з урахуванням вимог міжнародного права;
- забезпечення соціального та правового захисту незахищених груп населення;
- сприяння соціальному становленню і розвитку молодого покоління;
- здійснення заходів, спрямованих на розв'язання житлово-побутових проблем усіх категорій населення;
- забезпечення рівних прав і можливостей для участі жінок і чоловіків у політичному, економічному, культурному та соціальному житті.

Державні органи здійснюють профілактичну роботу з населенням шляхом співпраці з неурядовими організаціями та центрами соціальних служб. Під час проведення спільних комплексних акцій розповсюджується інформаційна література, надаються консультації щодо викладених людьми соціальних проблем. Працівники усіх управлінь ініціюють та проводять з зацікавленими сторонами та особами різноманітні спільні практичні заходи.

Міжнародний досвід організації соціальної роботи свідчить про особливості її модернізації в кожній країні. У сучасних кризових умовах необхідне реформування соціальної сфери, створення ефективної системи управління соціальними службами кожної країни. Соціальна робота суттєво впливає на соціальне самопочуття суспільства, його членів. Цей вплив є результативним та дієвим, чим досконаліша організаційна та управлінська структура соціальних служб.

Особливостями реформування цієї сфери в Російській Федерації проявляються у тому, що відбувається постійний розвиток мережі установ і організацій соціального захисту, виникають їх нові види, що дозволяє забезпечувати задоволення назрілих соціальних проблем різних верств і груп населення. В Російській Федерації склалися різні види соціальних служб: державні, комерційні, змішані, а також служби, що працюють при добродійних фондах, регіональних і громадських організаціях.

Особливістю формування державних соціальних служб в країні є лінійна структура управління, з чітким розмежуванням повноважень, при якому виконавець підкоряється тільки своєму керівнику в усіх питань службової діяльності. Повна залежність роботи всієї організаційної структури від якості рішень першої посадової особи - є суттєвим недоліком такої моделі керівництва соціальною службою.

В функціональній структурі виконавці підпорядковуються декільком функціональним керівникам одночасно, але з різних питань. При такій структурі керівні вказівки є більш кваліфікованими, якісними та дієвими. Також існує програмно - цільова структура управління, де поряд з органами, що здійснюють управління по вертикалі, створюються додаткові органи, призначені забезпечити управління по горизонталі.

Система соціального обслуговування в Російській Федерації перебуває в стадії постійного вдосконалення. Розвиток мережі закладів соціальних служб стримується недосконалою правовою базою системи соціального обслуговування та захисту. Стандартизація усіх нормативних документів має складні процедури, а застосування стандартів не відповідає соціальним потребам населення країни. Недоліки цієї роботи пов'язані також з обмеженням фінансових ресурсів, наявних у розпорядженні органів управління федерального і регіонального рівнів, а також органів місцевого самоврядування. Крім того, відсутність координації в діяльності міністерств і відомств у сфері соціальної допомоги, брак професійного персоналу, що має якісну підготовку в галузі соціальної роботи, низький соціальний статус і неадекватна заробітна плата працівників соціальних служб - негативно впливають на якість цієї роботи.

Стан кризових соціально-економічних процесів, що відбуваються в усіх розвинутих країнах та в нашій країні, переконливо свідчить про необхідність проведення системних законодавчих та організаційних заходів по соціальному захисту та допомозі населення. Для більшості українського населення це пов'язано з матеріальними нестатками, несвоєчасною

виплатою заробітної плати, низьким рівнем пенсійного забезпечення, обмеженням субсидій, високим безробіттям.

В таких умовах першочерговою задачею є соціальний захист населення, як фактор зменшення соціальної напруги, створення умов для стабілізації ситуації. Соціальний захист населення, в першу чергу малозабезпечених, слід розглядати як систему законодавчих, економічних, соціальних гарантій, яка створює працездатним громадянам рівні умови життєдіяльності. Соціальний захист має бути направленим на забезпечення умов життя та покращення добробуту за рахунок особистого трудового внеску в конкретних економічних умовах. Непрацездатним та соціально вразливим верствам населення такий захист надає перевагу в користуванні суспільними фондами споживання, пряму матеріальну підтримку, зниження податків.

Гарантії соціального захисту надають кожному членові суспільства, незалежно від соціального походження, можливості вільно розвиватися, реалізувати свої здібності та задовольняти свої потреби. Важливою задачею захисту є також підтримання стабільності в суспільстві, тобто попередження соціальної напруженості, яка виникає у зв'язку з майновою, соціальною нерівністю, що знаходить прояв у страйках, актах громадянської непокори.

Проблеми соціального захисту населення по-різному вирішуються в межах різних країн. В умовах переходу України до соціально орієнтованої ринкової економіки проблеми соціального захисту вирішуються державою при одночасному зростанні ролі ринкових механізмів в проведенні соціальної політики. Рівень життя людей, не спроможних брати участь у суспільному виробництві та наданні послуг, цілком залежить від держави, і є однією з її першочергових завдань. В умовах становлення ринкових відносин, що супроводжуються перебудовою і спадом виробництва, зростанням цін, інфляційними процесами, економічне становище непрацездатних погіршується, тому їх соціальний захист є одним із першочергових завдань.

Проблема низького рівня життя, як результат негативного переходу до ринкових відносин, існує у багатьох країнах, розрізняють лише його форми і масштаби. Нині в Україні система соціального захисту населення перебуває в стадії розвитку: тривають пошуки її оптимальної структури та формування основних функцій, провідних напрямків діяльності на різних рівнях. Здійснюється державні заходи щодо відпрацювання економіко-фінансових, організаційно-технічних засобів і важелів підтримки соціально вразливих верств населення та окремих громадян. Вирішення проблем малозабезпечених верств населення, спрямовано на забезпечення їх соціальних гарантій залежно від майнового стану та доходів сім'ї. Має здійснюватися активна адресна державна підтримка вразливих верств населення та контроль за використанням державних коштів.

Соціальний захист в таких кризових умовах повинен будуватися на основі соціальних нормативів, які є науково-обґрунтованими показниками рівня споживання різних благ і послуг, розміру грошового доходу й інших умов життєдіяльності населення. Головним серед соціальних нормативів являється мінімальний прожитковий бюджет для задоволення першочергових потреб. Розраховується як система соціальних нормативів, що виражають думку фахівців та уявлення людей про мінімальний суспільно-необхідний рівень потреб, що задовольняли б їх найбільш життєві інтереси. В першу чергу, задовольнити потреби в харчуванні на рівні мінімальних фізіологічних норм споживання, які покривають енергетичні витрати і потреби організму в основних харчових продуктах, необхідних для життєдіяльності дорослих і дітей.

Рівень доходів також повинен бути достатнім для забезпечення мінімальних потреб в необхідних предметах одягу, взуття, предметах культурно - побутового призначення, та для першочергових послуг. Процедури розроблення мінімального бюджету потреб для українського населення формуються на нормативній базі, які мають назву стандарти прожиткового мінімуму.

Одним із основних напрямків удосконалення цієї роботи є реформування системи соціального захисту населення шляхом поглиблення адресної державної соціальної допомоги. Окремі пільги населенню має бути замінено на соціальні послуги.

Необхідно посилити громадський контроль за обґрунтованістю призначення державної соціальної допомоги, підвищити адресність надання цього виду допомоги категоріям громадян, які цього потребують, що дасть змогу перерозподілити державні кошти на створення нових робочих місць, підвищення розмірів допомог.

Суспільства різного типу відрізняються наявністю або відсутністю різних державних стандартів у галузі соціальної роботи, а й специфічним їх змістом, особливими засобами їх трансмісії, формами функціонування в конкретній країні. Для соціальної роботи характерно жорстка система нормативів, стереотипів, що охоплює всі сфери життя: низький темп

оновлення стереотипів сприйняття та застосування іновацій в соціальну сферу; конвенціональний механізм їх ретрансляції в соціальне середовище. Однак це не означає стагнацію стереотипів соціальної роботи. Тому є усі підстави говорити про факт варіювання стандартів у соціальній роботі.

Під варіативністю стандартів ми розуміємо видозмінювання їх другорядних елементів при зберіганні базових елементів на всіх рівнях та сферах суспільства. Поняття «варіативність» тісно пов'язане з категорією «стійкість», природно, варіювати може лише те, що має стійкі базові ознаки.

Проблема зосереджується на пошуку об'єктивної основи для розуміння у стандартах соціальної роботи нормативних вимог та правил, що створюють її стійкий правовий фундамент та регламентують спільну діяльність.

В основі соціальної роботи лежить принцип колективності, як необхідна умова формування і функціонування стійкої соціальної спільності людей. Головними детермінантами колективності є спільні цілі, норми і цінності народу, що обумовлюють форми і способи об'єднання і взаємодії людей в їх спільній цілеспрямованій правозахисній діяльності у суспільстві.

Отже, колективність в соціальній роботі – це спільність людей, які поєднані спільними цілями, підпорядковуються спільним соціально-регулятивним нормам і мають спільні соціальні цінності. А феномен ментальності складає інваріантну основу світогляду народу і присутній на всіх рівнях його життєдіяльності: в процесі творчості, споживання, відтворення духовного потенціалу і передачі життєвого досвіду в соціальній діяльності людей [1, 145].

Наприклад, в таких міжнародних документах, як «Етика соціальної роботи: принципи і стандарти» і «Стандарти етичної поведінки» вказано, що кожний соціальний працівник повинен зрозуміти унікальність кожної людини і гуманістичний характер наданої йому допомоги. Згідно зі «Стандартом кваліфікації практичної соціальної роботи» в Україні соціальному працівнику необхідно лише мати уявлення про роботу з окремими клієнтами і групою. Тобто, цілепокладання кодексової культури в міжнародних стандартах і українських стандартах мають розбіжності щодо етики поведінки соціального працівника, що свідчить про інваріантність соціальної роботи. Критерієм варіативності цілепокладання в соціальній діяльності є її соціальна значущість і ефективність застосування для підтримки колективної та індивідуальної життєдіяльності людей і рівня консолідації членів суспільства. Подальшими кроками цієї політики є інтегрування стандартів у соціальну практику: вони апробуються, закріплюються в свідомості людей, асимілюються у різні сфери суспільного життя та впроваджуються у соціальній роботі [2, 67].

Висновки з даного дослідження. Слід зазначити, що соціальні проблеми українського суспільства можна розв'язати тільки шляхом удосконалення та оптимізації діяльності всіх органів центральної та місцевої виконавчої влади, до компетенції яких належить забезпечення достатнього рівня життєдіяльності людей та соціальний захист вразливих категорій населення. Вирішення зазначеної проблеми не може бути справою будь-якої окремої інстанції, потрібна координація діяльності державних і громадських структур, тісна щоденна співпраця служб соціального захисту органів охорони здоров'я, працівників освіти, культури, правоохоронців, науковців. Спільними їхніми зусиллями можна добитися створення державних механізмів, які б забезпечували правові гарантії і свободи щодо організації соціального захисту населення України. Тому важливо формувати та використовувати систему державних норм, правил, процедур щодо організації комплексного вивчення цієї проблеми та її практичного вирішення.

Тому, комплекс стандартів є цілісною багаторівневою системою, що характеризується науковим, теоретичним змістом і практичною формою їх застосування. Якщо зміст системи визначається сукупністю зв'язаних між собою норм, то форма – це спосіб їх стандартизації (імманентна структура системи, характер зв'язків між стандартами, послідовність зміни стану їх взаємодії). Ці діалектичні протилежності знаходяться у взаємозв'язку і детермінують специфіку соціальної роботи, надають їй визначеності. Зміст та форми соціальної роботи знаходять відображення в соціальній політиці держави. На всіх етапах розвитку суспільства постійно виникає необхідність в удосконаленні процесу стандартизації соціальної роботи, що пояснюється кризовими умовами та практичною доцільністю надання допомоги населенню.

Література

1. Герчанівська П.Е. Українська народна культура: християнський вимір: [монографія] Поліна Евальдівна Герчанівська. – К.: Університет «Україна», 2011. – 426 с.
2. Етика соціальної роботи: принципи і стандарти: <http://webcache.googleusercontent.com/scarch>.

3. УСЕ. Універсальний словник - енциклопедія/ Гол. ред. М. Попович. – [4-те вид., перероб., доп.] – К.: Видавництво «Тека», 2006. – 1432 с.
4. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи. Навчальний посібник. –К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 464 с.